

RAPORT Z WIZYTACJI

(powtórna ocena programowa – profil praktyczny)

dokonanej w dniu 6.06. 2016 r. na kierunku towaroznawstwo

prowadzonym w ramach: obszaru nauk społecznych, w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinach: towaroznawstwo, nauki o zarządzaniu i ekonomia; w obszarze nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych w dziedzinie nauk rolniczych w dyscyplinach agronomia i zootechnika; w obszarze nauk technicznych, dziedzinie nauk technicznych w dyscyplinie inżynieria materiałowa na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym realizowanych w formie stacjonarnej i niestacjonarnej w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Stanisława Pigonia w Krośnie

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Krzysztof Pulikowski, członek PKA

członkowie:

prof. dr hab. Jan Jasiczak, ekspert PKA.

Część I: Zarzuty wymienione w Uchwale Nr 606/2014 Prezydium PKA z dnia 18 września 2014 r.

1. Kierunek studiów „towaroznawstwo” został przyporządkowany do trzech obszarów: obszaru nauk społecznych, obszaru nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych oraz obszaru nauk technicznych. Uczelnia przedłożyła jedynie procentowe przyporządkowanie poszczególnych efektów kształcenia do wymienionych trzech obszarów, natomiast nie określiła procentowego udziału liczby punktów ECTS dla każdego obszaru. Zatem nie jest spełnione wymaganie § 4 ust. 1 oraz § 5 ust. 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 131). Uczelnia, zgodnie § 9 ust. 3, przyporządkowała kierunek studiów do obszarów, dziedzin i dyscyplin. Jednak zastrzeżenia budzi wskazanie aż 8 dyscyplin naukowych, bowiem rozmywa się istota kształcenia na tym kierunku, a dyscyplina inżynieria środowiska z obszaru nauk technicznych, praktycznie jest niezwiązana z efektami kształcenia zdefiniowanymi dla ocenianego kierunku.
2. Dysproporcje pomiędzy kompetencjami kadry nauczającej a efektami kształcenia, przypisanymi do trzech obszarów, co w niepełnym stopniu pozwala na ich osiągnięcie. Na podstawie przedłożonych przez Uczelnię informacji można stwierdzić, że

w przybliżeniu średnio do obszaru nauk technicznych jest przyporządkowanych 27% efektów kształcenia, podczas gdy ten obszar w minimum kadrowym reprezentuje jedynie jeden nauczyciel akademicki, co stanowi niecałe 8% wszystkich nauczycieli zaliczonych do minimum kadrowego (13 osób). Podobne proporcje występują w grupie nauczycieli spoza minimum kadrowego. Obsada części zajęć dydaktycznych nie spełnia warunku określonego w § 6 ust. 2 rozporządzenia z dnia 5 października 2011 r. wskazującego, że zajęcia związane z określoną dyscypliną naukową prowadzone są przez nauczycieli akademickich posiadających dorobek naukowy w zakresie tej dyscypliny, oraz § 6 ust. 3, który stanowi, iż zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym na kierunku o profilu praktycznym mają być prowadzone przez osoby posiadające doświadczenie zawodowe adekwatne do prowadzonych zajęć. Pomimo częściowo podjętych działań naprawczych, ze względu na brak odpowiedniego dorobku naukowego lub praktycznego, bądź niepełne dane w tym zakresie, nie można stwierdzić właściwych kompetencji nauczycieli akademickich do prowadzenia zajęć z takich przedmiotów jak: *Innowacje w towaroznawstwie, Ochrona jakości towarów w transporcie i magazynowaniu, Narzędzia i metody doskonalenia systemów zarządzania jakością, Metody oceny produktów, Opakowalnictwo, Systemy zarządzania i zapewnienia jakości, Metody instrumentalne w ocenie jakości towarów, Prawne aspekty zarządzania jakością, Laboratorium w systemie zarządzania jakością, Systemy zarządzania i zapewnienia jakości, Higiena i bezpieczeństwo żywności, Towaroznawstwo produktów żywnościowych, Ogólna technologia żywności, Przechowalnictwo, praktyka towaroznawcza – nadzór merytoryczno-dydaktyczny, Technologie informacyjne w towaroznawstwie, Aparatura i inżynieria procesów produkcyjnych, Towaroznawstwo napojów, Ogólna technologia żywności, Towaroznawstwo żywności nowej generacji, Towaroznawstwo i technologia produkcji żywności funkcjonalnej i suplementów diety, Determinanty jakości towarów oraz Towaroznawstwo ogólne.* Ponadto bardzo często osobom legitymującym się jedynie tytułem zawodowym magistra, powierzane są wykłady, np. z takich przedmiotów jak: *Statystyka matematyczna, Metody instrumentalne w ocenie jakości towarów, Prawne aspekty zarządzania jakością, Laboratorium w systemie zarządzania jakością, Diagnostyka molekularna w towaroznawstwie, Biotechnologia żywności, Higiena i bezpieczeństwo żywności, Towaroznawstwo surowców i produktów ekologicznych, Autentyczność i identyfikowalność towarów, Akredytacja, badania, normalizacja i certyfikacja.*

3. Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia (WSZJK) nie spełnia wymagań § 9 ust. 1 pkt 9 rozporządzenia z dnia 5 października 2011 r., bowiem nie jest w pełni wdrożony, nie jest także kompleksowy i efektywny o czym świadczy m.in.: brak procedur i narzędzi służących walidacji merytorycznego przygotowania nauczycieli akademickich do prowadzenia zajęć dydaktycznych, mało efektywny system ankietyzacji studentów i hospitacji zajęć dydaktycznych.

Część II : Ocena efektów działań naprawczych odnoszących się do poszczególnych zastrzeżeń i zarzutów wymienionych w części I –

Ad 1. W ramach działań naprawczych przeanalizowano przyporządkowanie kierunku Towaroznawstwo do obszarów, dziedzin i dyscyplin naukowych odpowiadających efektom kształcenia na danym kierunku. W wyniku tej analizy zdecydowano na pozostawianie trzech obszarów i korektę wykazu dyscyplin do których odnoszą się efekty kształcenia. Kierunek został przyporządkowany do obszaru nauk społecznych, dziedzina nauk ekonomicznych - dyscypliny: towaroznawstwo, nauki o zarządzaniu i ekonomia (36% ECTS), obszaru nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, dziedzina nauk rolniczych – dyscypliny: agronomia i zootechnika (38% ECTS), obszar nauk technicznych – dyscyplina inżynieria materiałowa (26% ECTS). Dość szeroki zakres dyscyplin argumentowano tym, że wynika to z konieczności dostosowania kwalifikacji absolwenta do rynku pracy mogącego dać zatrudnienie absolwentem posiadającym szeroki zakres wiedzy i umiejętności.

Podjęte działania w pełni wyeliminowały wszystkie zastrzeżenia formalne zawarte zarzucie nr 1 zawartym w uchwale PKA Uchwale Nr 606/2014 Prezydium PKA z dnia 18 września 2014 r. oraz spowodowały usunięcie zastrzeżeń merytorycznych dotyczących np. odniesienia efektów kształcenia do dyscypliny inżynieria środowiska.

Ad.2. Po przeprowadzonej w dniu 6 czerwca 2016 roku wizytacji jednoznacznie można stwierdzić, że w wyniku działań naprawczych podjętych przez Uczelnię, na podstawie Uchwały Nr 606/2014 Prezydium PKA z dnia 18 września 2014 r. nie zauważa się dysproporcji pomiędzy kompetencjami kadry nauczającej a efektami kształcenia przypisanymi do stosownych obszarów.

Analiza nadesłanego raportu i przeprowadzone rozmowy w trakcie wizytacji pozwalają na jednoznaczne stwierdzenie, że warunki określające wymagania w odniesieniu do minimum kadrowego dla kierunku „towaroznawstwo” są spełnione - **w pełni** .

Kwalifikacje naukowe i dydaktyczne samodzielnych pracowników naukowych są jednoznacznie adekwatne do efektów kształcenia w pełnym obszarze zdefiniowanego zakresu przedmiotowego dyscypliny naukowej towaroznawstwo - należącej do dziedziny nauk ekonomicznych w obszarze nauk społecznych. Towaroznawstwo jako dyscyplina naukowa i dydaktyczna obejmuje swym zakresem elementy wiedzy z obszaru nauk przyrodniczo-technicznych, ekonomicznych i heurystycznych (w tym głównie elementy marketingu i zarządzania jakością). Prawidłową strukturę przyporządkowania wspomnianych powyżej obszarów, dziedzin i dyscyplin do kierunku Towaroznawstwo przedstawiono na str 4 i 6 „Raportu z działań naprawczych” PWSZ w Krośnie.

Analiza formalna i merytoryczna tabeli nr 2 z „Raportu z działań naprawczych” wskazuje, że zarówno pracownicy samodzielni jak i doktorzy zaliczani do minimum kadrowego kierunku w zakresie posiadanych stopni i tytułów naukowych, jak również

dorobku naukowego, wykazują odpowiednie kwalifikacje do prowadzenia wykładów i ćwiczeń z przedmiotów przypisanych im do pensum dydaktycznego.

Szczególnym obiektem zainteresowania członków zespołu oceniającego była przede wszystkim analiza obsady karowej przedmiotów realizowanych przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w Zakładzie Towaroznawstwa, a nie zaliczanych do minimum kadrowego. W poprzednim raporcie PKA z roku 2014 w punkcie 4 wymieniono 4 pracowników, którzy nie mieli podstaw formalnych (ani tym bardziej merytorycznych) do prowadzenia przydzielonych im zajęć dydaktycznych. Zwrócono również w poprzednim raporcie uwagę, formułując stosowny postulat we wnioskach podsumowujących dla pkt. 4, że wykłady nie powinny być prowadzone przez osoby z tytułem zawodowym magistra, czyli bez stopnia naukowego.

Analiza obecnego raportu PWSZ z działań naprawczych oraz dane zawarte w tabeli nr 4 i tabeli nr 5 na stronach 8 - 12 prowadzą do jednoznacznych wniosków:

- wszystkie postulaty dotyczące negatywnych zjawisk polegających na zatrudnianiu „niekompetentnych” osób jako wykładowców lub prowadzących ćwiczenia - zostały wyeliminowane;
- wprowadzono też sugerowaną zmianę polegającą na zasadzie niepowierzania wykładów osobom bez stopnia naukowego, analiza stopni i tytułów naukowych oraz dorobku naukowego osób zatrudnionych w Zakładzie, prowadzących zajęcia wykazuje dużą koherentność.

Podjęte działania w pełni wyeliminowały wszystkie zastrzeżenia dotyczące minimum kadrowego i obsady poszczególnych przedmiotów zawarte w zarzucie nr 2 zawartym w uchwale PKA Uchwale Nr 606/2014 Prezydium PKA z dnia 18 września 2014 r.

Ad.3. Za bardzo pozytywny efekt podjętych działań naprawczych podjętych na kierunku Towaroznawstwo PWSZ w Krośnie należy bezsprzecznie uznać fakt powołania bardzo kompetentnego zespołu pracowników naukowych zaliczanych do minimum kadrowego. Zespół ten nosi nazwę „Komisji Programowej”. Według oceny członków zespołu oceniającego, wspomniana „Komisja Programowa” działa w oparciu o dobre wzorce sformalizowanych systemów zarządzania, w tym głównie o systemy zarządzania jakością, polegające na ujmowaniu kluczowych elementów działalności organizacji w formie odpowiednich procedur i instrukcji opracowanych autorsko przez członków wspomnianej Komisji. Opracowano instytutowe procedury i narzędzia Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia służące do **walidacji** merytorycznego przygotowania nauczycieli akademickich do prowadzenia zajęć dydaktycznych. Procedury te mają zapewnić (postulowane już uprzednio w protokole z akredytacji w roku 2014) wprowadzenie metod zapewnienia właściwego doboru kadry dydaktycznej, zarówno wchodzącej w skład minimum kadrowego, jak i **przede wszystkim**, kwestionowany w uprzednim raporcie, dobór kadry do prowadzenia zajęć na umowach/zleceniach lub okresowych zadudnieniach. Procedura i narzędzia służące walidacji merytorycznego przygotowania nauczycieli akademickich do stosownych prowadzenia zajęć dydaktycznych – WSZJK-IGiPS stanowi załącznik nr 2 do raportu z działań naprawczych Uczelni. Zespół Oceniający sugeruje, aby oficjalne opinie wydawane przez członków wspomnianej powyżej

Komisji Programowej (uznanej za zespół Liderów) uzyskały moc formalną i były obowiązkowo uznane, jako jedno z wymaganych kryteriów przy wydawaniu decyzji o zatrudnieniu nowych pracowników do realizacji założonego programu kształcenia. W tym ważnym, powyżej opisanym twórczym działaniu zrealizowano również następny postulat zawarty w uchwale z 2014 roku – który to postulat sugerował konieczność wyłonienia grupy aktywnych pracowników ocenianego kierunku, który według nomenklatury ISO 9000 spełniałby wymogi utworzenia grupy „Liderów” kształtujących kierunki działań pro-jakościowych w organizacji. Szczególnie duże zasługi (wg członków ZO PKA) wniosła do realizacji tego zadania pani kierownik Zakładu Towaroznawstwa - będąca swego rodzaju „driving force” zaszytych i ciągle zachodzących bardzo pozytywnych zmian, które nastąpiły i następują w ocenianej jednostce. Jest to absolutna zgodność z zasadą „ciągłego doskonalenia jakości”, systemu preferowanego przez nowoczesne systemy znormalizowanego zarządzania. Zakres opracowanych procedur jest bardzo obszerny, obejmuje wiele ważnych aspektów działalności omawianej jednostki. Wydaje się, że procedury te mogą ulec już nawet pewnej redukcji, kompensacji - zapewniając tym samym jeszcze sprawniejszą kontrolę istotnych elementów w zarządzaniu jednostką organizacyjną. Procedury te, które sformułowano i wydano w postaci „zwartych dokumentów” ogólnego stosowania, są godne polecenia do stosowania we wszystkich Instytutach i Zakładach Uczelni.

W celu poprawy efektywności systemu ankietyzacji studentów wprowadzono nowy wzór ankiety dla studentów (Zarządzenie Nr 1/15 Rektora Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Stanisława Pigionia w Krośnie z dnia 12 stycznia 2015 r. w sprawie okresowej oceny nauczycieli akademickich oraz innych pracowników uczelni). Wyniki ankiety ewaluacyjnej dotyczącej oceny procesu kształcenia są podawane do publicznej wiadomości pracownikom. Szczegółowe informacje odnośnie oceny pracowników przez studentów, nauczyciele akademicy otrzymują osobiście. Wyniki ankiety są analizowane, a wyciągnięte wnioski podawane pracownikom oraz przedstawiane Przewodniczącemu Uczelnianej Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia. Studenci obecni na spotykaniu z ZO potwierdzili wypełnianie tych ankiet jednocześnie wskazując bardzo wysoki odsetek uczestniczących w badaniu, wynoszący około 70%.

W celu poprawy efektywności systemu hospitacji wprowadzono odpowiednią procedurę, rozszerzono protokół hospitacji o notatkę służbową z hospitacji zajęć, w której uwzględnia się: uwagi dotyczące sposobu prowadzenia zajęć, zgodności tematyki zajęć z realizowanymi efektami kształcenia, sposobu aktywizacji studentów, dostosowania sposobu prowadzenia zajęć do ich formy uwzględnionej w planach studiów, wskazania terminu kolejnej hospitacji. W czasie wizytacji ZO oceniający zapoznał się z protokołami z hospitacji. Ocenie poddano pracowników zatrudnionych na podstawie umów cywilno-prawnych, protokoły z hospitacji były prawidłowo wypełnione i potwierdzały prawidłowy przebieg procesu kształcenia.

Podjęte działania w pełni wyeliminowały wszystkie zastrzeżenia dotyczące wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia zawarte w zarzucie nr 3

zawartym w uchwale PKA Uchwale Nr 606/2014 Prezydium PKA z dnia 18 września 2014 r.

Część III: Informacje o pozostałych zmianach wprowadzonych w uczelni w ocenianym okresie oraz ocena zasadności i skutków ich wprowadzenia

Niezmiennie wysoką ocenę uzyskała baza lokalowa uczelni. Zauważono także znaczny postęp w przystosowaniu sali nr 12 do prowadzonych w niej ćwiczeń laboratoryjnych - głównie z biochemii i mikrobiologii. W sali tej zamontowano lampy sterylizujące UV, co jest czynnikiem podstawowym i niezbędnym do prowadzenia w tym pomieszczeniu zajęć z przedmiotu „mikrobiologia”. Nastąpiło zmniejszenie (wg. deklaracji pracowników uczelni) liczebności grup ćwiczeniowych - do 17 osób. Stan obecny można przyjąć za zadowalający, niemniej pozostaje sugestia sformułowana przez ZO, aby w przyszłości, w miarę przeprowadzenia zmian i powołania kierunku „Zielarstwo” na PWSZ, dokonać radykalnej zmiany i salę nr 12 przeznaczyć wyłącznie na laboratorium naukowe, a ćwiczenia z biochemii i mikrobiologii przenieść do sali porównywalnej swym metrażem i standardem wyposażenia do innych laboratoriów, którymi dysponuje Uczelnia.

Zgodnie z zaleceniami wprowadzono również zmiany w programie studiów. Wprowadzono przedmiot „Propedeutyka towaroznawstwa” oraz przedmiot związany z kształtowaniem produktów - „Bezpieczeństwo produktów”; zmniejszono liczbę punktów ECTS z 221 do 213.

Część IV : Podsumowanie – zawierające wnioski dotyczące skuteczności i kompletności wprowadzonych zmian

Analiza raportu na temat działań naprawczych podjętych w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Stanisława Pigonia w Krośnie w odniesieniu do kierunku Towaroznawstwo po otrzymaniu warunkowej oceny programowej oraz przebieg i wyniki wizytacji wskazują jednoznacznie, że zarzuty dotyczące: przypisania kierunku do obszarów i dyscyplin naukowych, obsady kadrowej przedmiotów oraz funkcjonowania wewnętrznego systemu doskonalenia jakości kształcenia, wskazane w Uchwale Nr 606/2014 Prezydium PKA z dnia 18 września 2014 r. roku jako przyczyna oceny warunkowej, zostały całkowicie wyeliminowane, a podjęte działania naprawcze przyniosły pożądane efekty.

Uczelnia dokonała weryfikacji dyscyplin do których odnoszą się efekty kształcenia oraz obsady kadrowej przedmiotów, jednocześnie opracowała i wdrożyła kompleksowy wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia obejmujący m.in. weryfikację kadry, której powierza się prowadzenia zajęć oraz ankietyzację prowadzoną wśród studentów. Mimo krótkiego okresu, jaki upłynął od wdrożenia, przedstawiona dokumentacja prowadzonych działań pozwala stwierdzić, że jest to prawidłowo skonstruowany i efektywnie działający system. Pozyskiwane informacje są na bieżąco wykorzystywane do doskonalenia procesu kształcenia.

Ponadto Uczelnia przystąpiła do pilnej realizacji innych zaleceń zawartych w ww. Uchwale PKA: uzupełniono plan studiów o wskazane przedmioty i jednocześnie ograniczono liczbę punktów ECTS; dokonano uzupełnienia wyposażenia i poprawy organizacji zajęć w laboratorium, w którym są prowadzone ćwiczenia z biochemii i mikrobiologii.